

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2.50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

V Trst, v Trst!

Binkošti! Trtno cvetje se siplje na južna tla, ki jih je solnce poljubilo s toplim poljubom; na tla bratske ljubezni . . .

Tovariši, ki vam v prsih bije še nepokvarjeno srce, prežeto visokih idealov, nemaleževano od cestnega blata — v Trst vas kliče geslo! Pojdemo k morju, kjer nas čakajo ljubeča srca tržaških bratov! Pogled sam na veličastno in brezmejno morje, svobodno življenje dihaajoče, nam bo že jasno predložil kontrast med ničevim sovraštvom ničevih ljudi in silno ljubeznijo vserodeče prirode.

Tam ob ohalah sinjega morja se nam bodo oddahnile duše za hip, za oni hip, ki često odtehta vrednost in vsebino celega življenja. Pogled v ognjevito oko tržaških tovarišev, vajenih hudega boja in častne zmage, nas bo utrdil v stanovitosti, dal nam bo poguma za nadaljne borbe. Tam ob morju si bomo prisegli vnovič zvesto tovarštvo vsi mi, v katerih rokah leži prihodnost našega naroda, vsi mi, ki nas često ovirajo pri kulturnem delu najširjega pomena tujerodni nasprotniki in — žal — tudi rodni bratje!

K morju kliče strel! Naj vas ta klic ne dohiti malodušnih, in blagoslov se bo vsul na pogumno četo.

Ni sicer več nevarnosti, da bi zlezla naša ljudska šola v klasične razmere konkordatske dobe, ko je nos raznih inkvizitorjev vohunil celo po zasebnih knjižnicah učiteljev, kakor tudi bi nekateri radi zopet ustvarili to dobo vsaj v miniaturni Sloveniji. Zarja nove dobe je zasijala z zmagojočimi žarki; krepak pih, nasičen najvišjih idej napredka in svobode, je zavel

po deželi. Na noge tedaj, bratje, ki ste bistrejšega pogleda, vstopite v krog, podajte si zvesto desnico! Ne ozirajte se na trpljenje, saj pot napredka je pot trpljenja, in le pot reakcije je komoda. Prva mora biti strma in trnjeva, da se obrnejo od nje malovredni že začetkoma; in druga mora biti široka, da daje dovolj prostora — obsežnim trehuhom. Kaj trnje in trpljenje nam! Junaško srce se ga ne straši! Krepke roke odrivajo to trnje, da bo prostora za manj pogumne čete. In iz kapelj srčne krvi prvoborilcev bodo vzcvetele rože svobode ter zaznamovale pot, kod so oni nekoč hodili — preganjani kakor divja zver, izstradani in drhteči napora po vsem telesu, a ponosnega neupognjenega tilnika — višjim smotrom naproti. Ne ozirajte se ni na desno, ni na levo, pogled vam bodi uprt navzgor, kjer plamti baklja prosvete, svobode, bratstva! Naj vas ne moti zamolkli zvok, ki bobni iz polnih trehuhov, podajte si roke, in iz vaših junaških prsi naj zadoni vsepresegajoča pesem o zmagojoči ljubezni do rodne grude, do našega ljudstva; pesem o ljubezni, ki nevrnjena vse krivde oprošča! —

Organizacija! Sveta naj nam bo ta beseda! Za njo delajmo, nji se pokorimo! Ne bo nam težko ne eno ne drugo, saj je v organizaciji rešitev. Organizacija je vse! Najhujše nas ne tepejo nasprotniki, najhujše udarce nam prizadevajo odpadniki iz naših vrst. Ali ti udarci, nanje bodo padli v prvi vrsti nazaj! Čujete stok malodušnih? Nanje že padajo! Bodi jim Bog milostljiv!

Tovariši iz Kranjske, oči vsega slovenskega in slovanskega učiteljstva so v prvi vrsti uprte v vas! Če pade tudi ta ali oni — vsak boj zahteva svoje žrtve — ne omagajte! Vsi vi, ki so vam duše odprte

in srca junaška, ne glejte ni na desno, ni na levo: pogled vam bodi uprt navzgor!

K morju kliče strel! V Trst, v Trst!

Pred dnevi dela v Trstu.

Zborovanje „Zaveze“ v Trstu. — Princip delitve dela. — Javnost in učiteljstvo. — Stalno Zvezino tajništvo. — Referati. — Delegatom.

Dne 4., 5. in 6. junija letos se snidemo zopet k smotrenemu delu v Trstu!

Če razmotriva naša zborovanja morbiti za dobo desetih let nazaj, tedaj bi pripisovali letošnjemu zborovanju eno najvažnejših mest.

V daljni perspektivi se nam kaže, da bo letošnje zborovanje v Trstu nekaj mejnik med našim delom preteklosti in med našim delom bodočnosti.

Diferenciacija dela, ki ji bo temelj položen na letošnjem zborovanju v Trstu, se nam obeta v bodočnosti kot nekaka zmaga našega vztrajnega dela preteklosti nad neznosnimi razmerami, v katerih živi in deluje naš stan, na podlagi katerega se ima razviti do popolnosti naša organizacija, da tako nastopimo lepšo bodočnost.

Preosnova Zvezinih pravil, ki se ima letos na zborovanju izvršiti, je točka tako vitalnega pomena, da je ne moremo dovolj oceniti naprej, kolikor se jo bo lahko cenilo po njeni realizaciji.

Princip delitve dela.

Delitev dela, ki nam napoči iz izpremembe pravil pri naših zborovanjih, nam prinese tudi večje in trajnejše uspehe.

Kakor bo važen bodoči pedagoško-didaktički odsek za razvoj našega šolstva, za realizacijo našega šolskega programa; tako bo važen šolsko-politiški odsek za razvoj našega

stanovskega prava, za razvoj naših bodočih generacij in za realizacijo naših stanovskih stremeljenj in udejstvovanje našega šolsko-politiškega programa.

Tako pa, kakor bo važen časnikarski odsek, ki bo podlaga našim stremeljenjem v ped.-dik. in stan.-pol. odseku, za razvoj našega tu začrtanega dela, in kakor bo ta odsek podlaga našim prosvetnim stremeljenjem med starši in mladino, to je, na vzgojnem polju; tako bo podlaga vse naše gospodarske organizacije gospodarski odsek, v katerem se bo začrtavala pot našega stanovsko-gospodarskega programa, ki ostaja končni temelj vse naše organizacije.

S to porazdelitvijo dela se bo pa dosežalo tudi dalekosežnejše uspehe, ker bo na ta način delo postalo laglje in temeljiteje.

Javnost in učiteljstvo.

Toda nismo še pri kraju z dobrotami letošnje predloge, ki jo bodo imeli delegati rešiti na zborovanju v Trstu.

Z reorganizacijo naših zborovanj in naše centralne organizacije sploh smo si postavili šele boljši temelj za naše notranje delo. Z reorganizacijo naših glavnih zborovanj in uvedbo javnih društvenih shodov bomo pa v drugi luči stopili tudi pred slovensko javnost.

Napočil je že čas, da stopi slovensko napredno učiteljstvo tudi kot samostojen faktor pred slovenski narod in da pričenemo v javnosti črtati svoja pota!

Nismo več tako slabotni, da bi nam bilo potreba iskati opore, temveč naša notranjost je danes že tako močna, da lahko samostojno pričenemo misliti na sistematični kulturni načrt in delo ter v tem oziru lahko dosežemo svoje pravice in lahko predložimo javnosti svoje zahteve!

Nismo pa s tem rekli, da mislimo gojiti stanovsko-narodni separatizem, še manj sta-

LISTEK.

Slovensko šolstvo v tržaški okolici v dobi konkordata.

Spisal Ferdo Plemič.

Snov za pričujoči zgodovinski obris sem zajemal skoro izključno iz tedanjih uradnih spisov, kolikor so mi bili pač dostopni, ker (kolikor jaz vem) slovenskih o tem predmetu nimamo, italijanskih pa je vrlo malo, in še ti le redko omenjajo naše okol. Šolstvo tedanje dobe ter tudi tedaj niso ravno zanesljivi.

Kolikor je bilo v mojih močeh, sem stremil po točnosti podatkov, vem pa, da zeva še tuintam kakšna vrzel. Moj namen pa ni bil podati v vseh podrobnostih dovršene zgodovine, pač pa zgodovinsko sliko takratnih šolskih razmer v tržaški okolici ter posvetiti nekoliko v ono dobo šolskega mrtvila. No, in ta slika ne izpremeni svojega lica, če bi pozneje tudi dostavili še par imen od dnevk.

I. Šole in učitelji.

O slovenskem šolstvu na Tržaškem moremo govoriti jedva v tej dobi, ker v tej dobi

se je ustanovila skoro večina sedanjih slov. ljudskih šol v trž. okolici.

F. Marinaz omenja v svoji knjigi „Šolski spomini“ (Memorie scolastiche), da so okoliške šole ustanovili v tem časovnem redu: na Opčinah l. 1798., na Katinari leta 1804., v Barkovljah l. 1805., v Bazovici l. 1805., v Škedenju l. 1827., v Sv. Križu l. 1845., v Sv. Ivanu l. 1854., na Proseku l. 1854., v Rojanu l. 1862., v Trebčah l. 1868.

Ti podatki niso povsem zanesljivi. Trivialko v Sv. Križu se namreč omenja že l. 1828., in če ni starejša, je vsaj toliko stara kakor škedenjska šola. Na Proseku sicer res ni bilo prvotno šole, zato pa je obstojala že mnogo prej (pozitivno vsaj že l. 1828.) trivialka v sosednji vasi Kontovelu. L. 1831. pa uradni spis že omenja šolo na Proseku, drugi akt l. 1854. pa „združeno šolo“ na Proseku-Kontovelu, ki je l. 1856. že dvorazrednica. Letnica 1854. pomenja le čas, kdaj je bilo dozdano šol. poslopje na Proseku. Izpuščena je trivialka v Lipici, ki je tudi nekaj časa životvarila ter bila l. 1836. celo pohvaljena.

Vse te šole, izven proseške in škedenjske (l. 1852. dvorazrednica), se niso v vsej dolgi dobi razvile iz otroških črevljev enorazrednic.

Na teh trivialkah so učili dušni pastirji in posvetni učitelji, ki jih pa je bilo počet-

koma le redko število. Leta 1828. n. pr. so poučevali na šolah v Barkovljah, Sv. Križu, Opčinah, Katinari, Bazovici in Kontovelu duhovniki, edino v Škedenju je bil nameščen posvetni učitelj.

L. 1829. poučujejo sledeči trivialni učitelji na sledečih šolah: Gašpar Esapek (Opčine), Kristjan Sirk (Sv. Križ), Tomaž Fišcher (Kontovel), Lenart Peternel (Barkovlje), Lovrenc Zupanc (Škedenj), Matevž Jelovčan (Katinara), Matevž Pavlovčič (Bazovica). Na škedenjski šoli je istodobno učila Zupapčeva žena žen. ročna dela.

V naslednjih letih se je učiteljstvo izpremenilo v toliko: L. 1830. poučuje na Opčinah Valentin Lakner; l. 1831. na Proseku Franc Leiter, na Kontovelu Josip Sanein; l. 1833. na Opčinah Ivan Hafner, v Barkovljah Jernej Rebec, na Katinari Lovrenc Malivrh. L. 1849. je imenovan za škedenjsko šolo Kristjan Martelanc (po redu drugi učitelj v Škedenju), ki je bil poprej 19½ let šol. pomočnik na Opčinah in 5½ let učitelj v Jelšanah. Njegova hči je učila na šoli ženska ročna dela.

Leta 1850. srečamo imena teh učiteljev: Matevž Skok (Barkovlje); Boštjan Orehovec (Kontovel); Franc Kovačič (Sv. Križ); Franc Leiter (Prosek); Franc Niklič (Opčine); Ma-

tevž Pavlovčič (Bazovica); Ivan Bočič (Katinara); Kristjan Martelanc (Škedenj). L. 1852. je prideljen škedenjski šoli še drugi učitelj, kaplan Jožef Koman.

L. 1853. nastopi v drugem polletju Gašper Delkin v Sv. Križu. L. 1854. je razpisana služba učitelja in učiteljice v Sv. Ivanu. L. 1857. je imenovan Jakob Čenčur za suplenta na škedenjski šoli, kjer postane leto kasneje učitelj. L. 1864. omenja neki spis šest „industrialnih“ učiteljic (u. žen. roč. dela) v tržaški okolici. Na šolah so pogosto delovali za mal denar z dobro voljo in dobro nado razni šolski pomočniki poleg pravega učitelja, ali le redko srečamo njihova imena.

L. 1868. dobe vse okoliške šole naslov „občinske ljudske šole“ ter skoro povsem novo učiteljstvo, sestavljeno na sledeči način:

Anton Valentič, Edvard Tavčar (Prosek); Jurij Bonin (Rojan); Matej Masten (Sv. Ivan); Miha Urbančič (Bazovica); Josip Toroš (Barkovlje); Edvard Mozetič (Opčine); Karol Kaliger (Sv. Križ); Josip Jančar (Katinara); Jakob Čenčur (Škedenj). Slednja dva na novo potrjena. (Ni treba še posebe omenjati, da so vsi imenovani bili lajki, saj se je njihovo imenovanje (strani magistrata) izvršilo po sklepu konkordatske dobe. Dalje.)

novski aristokratizem; celo ne, da bi hlepeli po nadvladi svojega stanu nad drugimi stanovi v narodu.

Hočemo se posluževati le socialnih pravic, ki jih imamo z ozirom na naše socialne pozicije v narodu in z ozirom na našo naravno organizacijo po vsej Sloveniji.

Kdor želi napredka domovine, ta bo želel samoosvojitve učiteljskega stanu izpod sedanjega robstva v narodu!

Stalno Zavezino tajništvo.

Od vseh teh zadev, ki jih bo imela nalogo letošnja delegacija pri zborovanju v Trstu rešiti, pa nam tudi jako močno stopi v ospredje hkratna rešitev vprašanja stalnega Zavezinega tajništva.

Zato polagamo to vprašanje še posebe na srce delegatom, da ga rešijo temeljito.

Pri tem vprašanju naj se delegati zavedajo, da zastopajo na zborovanju vse člane svojega okrajnega društva, da zastopajo interes tega društva, da pa ne zastopajo v prvi vrsti interesa posameznih društev, temmanj interese posameznikov, temveč v prvi vrsti interes naše celokupnosti, celokupni interes vsega učiteljskega stanu.

Zatorej naj pojmiyo, da bodo za enkrat še morali pojasnjevati in zagovarjati ukrepe delegacije svojim članom v ne prav prijetnem položaju.

Naše organizacije materialno namreč še niso tako močne in popolne, da bi zamogle že služiti posameznikom in da bi se iz njih sedaj že lahko le črpalo in jemalo, medtem ko bi se jim ničesar ne pridevalo in pridejalo; zatorej bo gotovo zopet potreba apelirati na požrtvovalnost organizirancev, katere zagovor nasproti članom prevzamejo kot sveto dolžnost — delegati.

Razvoj zahteva žrtve in brez žrtve ni razvoja in tudi ne napredka!

Prepričani pa smo, da ne bo ravno v tem oziru požrtvovalnost brez uspeha in smotra, ker ravno s stalnim tajništvom se bo poživelo naše organizacijsko življenje, se bo povzdignilo naše gospodarsko in drugo delo, se bodo toliko pokrepila naša stanovska-gospodarska podjetja, da bodo nam v poglednem času odvzela vsa stanovska bremena nase in nam prav znatno olajšala naše stanovske davke, ki bodo v prvem hipu malo narasli a potem tem znatneje padli!

In to morajo delegati pri reševanju tega vprašanja upoštevati, morajo se pa postaviti tudi s stališča sedanjosti na stališče bodočnosti, da bodo tem laglje zagovarjali svoje delo in svoje sklepe, ki jih bodo izvršili v Trstu, napram članom društva, ki ga v delegaciji zastopajo.

Referati.

Težko pa izrečemo sodbo, kateremu izmed referatov bi dali prednost, ali če ne prednosti, kateremu izmed njih bi podelili večjo važnost.

V tem oziru stojimo na stališču, da nam je na vsakem polju enako pomembno in vzporedno napredovati.

Zato smo pa tudi z vso vmeno zagovarjali princip delitve dela, ker ravno po izvedbi tega pričakujemo socialnega napredovanja na vsakem polju našega dela.

Tako delovni šoli kot aktualnemu vprašanju sedanjosti, ki ima zlasti v narodnem pogledu roditi zopet en pozitiven uspeh, kakor vprašanju naše telesne vzgoje ne moremo dati prednosti.

Vendar, če postavljamo krepko telo kot podlago uspešnemu delu, se nam bo predočilo vprašanje naše telesne vzgoje kot aktualnejše vprašanje, ki zadobi s tem tudi prednost.

Če se pa ozremo še na faktične razmere v našem narodu in na svojstva, ki nam jih kot posledico prinaša s seboj ali razvija dobra telesna vzgoja, tedaj ne moremo dovolj preceiniti važnosti in pomena tega vprašanja.

Zatorej menimo, da bo z rešitvijo teh dveh vprašanj storilo slovensko napredno učiteljstvo zopet važen korak naprej — v bodočnost!

Referatu „Slovensko šolstvo v Trstu“ temu važnemu vprašanju za vse Slovenstvo in Slovanstvo, na katerem temelji razvoj in bodočnost Trsta in na katerem so interesovani ne le Slovenci, temveč vsi slovanski narodi v Avstriji, pripisujemo zgodovinski značaj, ker se bode razmotrivalo kot zgodovinsko vprašanje in ne kot vprašanje bodočnosti. Imelo bi veliko

večjo vrednost, če bi se razmotrivalo na javnem društvenem shodu, kakršne namerava prirediti namesto glavnih zborovanj slovensko napredno učiteljstvo v bodoče. Javnost pa homo seznanili s tem poglavjem potom tiska.

Končno nam preostaja še četrti referat „Nekaj misli o reformi učiteljske organizacije“, ki pa bo zadobil ravno z letošnjo preosnovno „Zavezinih“ pravil največjo aktualnost.

Kako pa tudi ne, saj je pogoj uspešnemu delu trdna podlaga — dobra, času primerna organizacija!

Delegatom.

Delegatom, ki jih pošlje slovensko napredno učiteljstvo v Trst na zborovanje in ki jim poveril zastopstvo posameznih društev, pa polagamo na srce preudaren nastop pri vsakem sklepu in zbranost pri delu.

Prepričani naj bodo, da temelji, ki jih bodo postavili na letošnjem zborovanju Zaveze, bodo podlaga vsaj za eno desetletje nadaljnjega dela naprednega slovenskega učiteljstva, če nam ne prinese čas kake posebnosti v razvoju našega stanu.

Prepričano pa naj bo tudi vse slovensko učiteljstvo, da nam našo rešitev prinese le naše vztrajno in smotreno delo in vera vase, vera v lastno življensko silo in moč!

V tem znamenju kličemo slovenskemu naprednemu učiteljstvu: Na snidenje v Trstu!

* * *

Klerikalni nadučitelj med pouličnimi demonstranti.

Prejeli smo ta-le popravek:

Sklicuje se na tiskovni zakon, prosim, da priobčite v „Učit. Tovaršu“ glede poročila z dne 12. maja t. l. sledeči popravek:

Ni res, da sem psoval demonstrante dne 23. aprila ob priliki ljubljanskih občinskih volitev z barabami in se vedel nedostojno, nad čemer so se zgražali ljudje.

Res pa je, da sem, začuvši kričanje, prišel z drugimi ljudmi iz deželne muzeja ter mirno in tiho opazoval žalostne počestne demonstracije ter se vedel, kakor se spodobi olikanemu in pametnemu človeku.

S spoštovanjem

Jos. Cepuder,
šol. vod.

V Ljubljani, dne 20. maja 1911.

Opomba uredništva: Mi smo v štev. z dne 12. t. m. tudi pisali to-le: „Celo poročevalci ljubljanskih dnevnikov so opazili to izredno vedenje tega nadučitelja (Cepudra) in so prinesli ostro kritiko z ozirom na to.“ — A Cepudrovega popravka nismo čitali v nobenem ljubljanskem dnevniku, poslal ga je samo nam. Kaj pomeni to? — Pričakujemo pojasnila od svojega poročevalca!

* * *

Izjava.

Z ozirom na čudno vedenje in čudno zavračanje naših očitaj od strani Janka Nepomuka Jegliča, voditelja na Grabnu v Ljubljani, in na poročilo „Slovenca“ z dne 19. maja 1911, št. 115, kjer trdi, da je Jeglič sam zahteval preiskavo in kjer trdi, da smo mi lagali, izjavljamo:

Mi ostajamo pri vseh svojih trditvah glede Jegliča in bodisi to glede nasilnega postopanja v zadnji aferi s prizadetim tovarišem in odrekjanja zdravniške pomoči, bodisi glede splošnega nasilnega vedenja nad suplenti bodisi glede denunciacije tov. Slavka Cepudra na ljubljanskem magistratu bodisi glede zlorabe uradne osebe c. k. okr. šol. nadzornika A. Maierja v strankarsko-agitacijske politične svrhe, bodisi glede porabljanja vodstvene pisarne v svrhe sestankov za nešolske zadeve in splošno glede vsega, kar smo v svojem listu pisali.

Če je Janko Nep. Jeglič mož, tedaj naj pošlje popravke, če je pa mnenja, da smo mu storili kako krivico, naj nas toži, in mi mu damo na vse jasen odgovor! Torej kar pred sodišče z nami, to je sedaj edina pot, da doženemo resnico! Mi smo pripravljani vsak trenutek za vse trditve nastopiti dokaz resnice!

Slepil pa Jeglič s svojimi manevri ne bo nikogar, zato bomo mi preskrbeli!

Uredništvo „Učiteljskega Tovarša.“

Priporočajte in širite naš list!

Načrt izpremenjenih pravil Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

I. Ime in sedež.

§ 1.

Organizacija se imenuje Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Svoj sedež ima v Ljubljani.

II. Namen.

§ 2.

Namen Zaveze je:

- Združitev vseh jugoslovanskih učiteljskih društev po Dalmaciji, Koroškem, Kranjskem, Primorskem in Štajerskem;
- pospeševanje in bramba duševnih, gmotnih, moralnih in pravnih interesov učiteljstva in šolstva na narodni, napredni in demokratski podlagi.

III. Sredstva.

§ 3.

Sredstva v dosego namena so:

- Zavezino redno zborovanje, ki se vrši vsako leto enkrat v primernem kraju v § 2. a) imenovanih deželah in ki se na njem razpravlja o predmetih, nanašajočih se na namen Zaveze, izražen v § 2. b);
- občevanje z vsemi avstrijskimi učiteljskimi organizacijami;
- vzdrževanje in podpiranje strokovnih listov in učiteljskih gospodarskih podjetij;
- izdajanje in zalaganje šolskih in znanstvenih knjig in časnikov, učil in drugih šolskih ter učiteljskih gospodarskih potrebščin;
- vzdrževanje stalnega tajništva.

IV. Članstvo.

§ 4.

K Zavezi lahko pristopijo vsa učiteljska društva v deželah, imenovanih v § 2. a). — Članstvo teh društev je obenem članstvo Zaveze.

§ 5.

Častni član Zaveze postane lahko vsakdo, ki si je pridobil izrednih zaslug za avstrijsko jugoslovansko učiteljstvo in šolstvo ali za Zavezo ali za učiteljstvo in šolstvo sploh.

Castne člane imenuje delegacija na predlog upravnega odbora.

V. Pristop in izstop članov.

§ 6.

- Posamezna društva pristopijo Zavezi, ako to sklenejo na svojem zborovanju. Ta pristop je naznaniti pismeno Zavezinemu vodstvu, ki o tem sklepa. Proti vodstvenemu sklepu je dovoljen priziv na upravni odbor, oziroma na delegacijo.
- Pristop k Zavezi se vrši lahko vsak čas; vendar je plačati društvenino za vse tekoče leto vstopa.
- Posamezna učiteljska društva izstopijo iz Zaveze, ako to sklenejo v svojem zborovanju ter svoj sklep pismeno prijavijo Zavezinemu vodstvu.
- Posamezna učiteljska društva se smatrajo za izstopivša tudi tedaj, ako ne vplačajo letnega doneska po trikratnem opominu.
- Društvo, ki nasprotuje Zaveziniemu namenu ali ne izpolnjuje Zavezinih pravil, more delegacija na predlog upravnega odbora izključiti. Za tak sklep je treba dvetretjinske večine.

VI. Dolžnosti in pravice članov.

§ 7.

- Visokost letnih doneskov za posamezne člane določa delegacija od leta do leta na predlog gospodarskega odseka.
- Posamezna društva morajo vposlati dotične doneske vsako leto do konca maja meseca Zavezinemu blagajniku.
- Zavezi pristopivše društvo mora vposlati nemudoma imenik svojih članov (t. j. ime, značaj in bivališče posameznih svojih društvenikov), društvenega odbora ter prepis svojih pravil.
- Vsako zavezino društvo si mora naročiti Zavezino glasilo.

d) Štirinajst dni po vsakem občnem zboru posameznih društev je prijaviti Zavezinemu vodstvu novoizvoljeni odbor in vse druge premembe.

e) Vsako Zavezino društvo izvoli delegate za „Zavezino“ zborovanje, in sicer izvoli društvo do 10 članov enega delegata, društvo 10 do 20 članov dva delegata, društvo 20 do 30 članov tri delegate itd. Volitev delegatov velja za dobo od rednega do rednega zborovanja.

f) Vsak član Zavezi pristopivšega društva ima pravico govoriti na javnih društvenih shodih, staviti predloge in se udeleževati razprav.

g) Na sejah delegatov imajo pravico svetovanja in glasovanja delegatje, na javnih društvenih shodih pa vsak član Zavezinih društev.

h) Vsak član Zavezinih društev ima pravico, posluževati se koristi in dobrot v § 3. pod točko c), d), in d) navedenih podjetij.

i) S tem uživanjem so združene dolžnosti, kakor jih določajo ta podjetja.

j) Vsak član Zavezinih društev ima pravico paziti in dolžnost sodelovati na izvrševanje namena Zaveze, označenega v § 2. b).

VII. Uprava.

§ 8.

Zavezo upravlja:

- vodstvo;
- upravni odbor;
- delegacija.

§ 9.

Vodstvo.

Predsednik, I. tajnik in I. blagajnik tvorijo vodstvo Zaveze, ki rešuje vse tekoče zadeve in objavlja svoje sklepe v društvenem glasilu. Važnejša vprašanja odkaže v rešitev dotičnemu odseku, ki sodijo v njega delokrog.

§ 10.

Upravni odbor.

a) Upravni odbor tvorijo poleg predsedstva; urednikov in upravnikov Zavezinih listov še:

- gospodarski odsek,
- šolsko-politiški odsek,
- pedagoško-didaktični odsek,
- časniški odsek.

b) Vsak odsek ima tolikokrat po dva člana, kolikor je v Zavezi združenih dežel.

c) Vsak odsek voli iz svoje srede načelnika in njegovega namestnika ter zapisnikarja in sklepa z dvetretjinsko večino glasov. Načelnik glasuje vedno.

d) Odseki rešujejo vloge, izročene od vodstva, ter pripravljajo predloge in nasvete za seje upravnega odbora in delegacije.

e) Odsekovi sklepi so veljavni, kadar in ako jih sprejme upravni odbor in potrdi delegacija. Tako sprejeti in potrjeni sklepi so za vsakega člana Zaveze absolutno obvezni.

f) Seje odsekov sklicujejo načelniki, kadar se jim zdi potrebno in primerno.

g) Seje odsekov so javne ter jih je 14 dni prej prijaviti v Zavezinem glasilu. Kadar sklene odsek, so seje lahko tajne.

h) Člani vodstva Zaveze imajo na vsaki odsekovi seji posvetovalen glas.

i) Posvetovanjem odsekov je na vsakem Zavezinem zborovanju odmeriti toliko časa, da lahko rešijo svojo nalogo temeljito in vsestransko. Njim je odkazano najvažnejše in najodgovornejše delo. O predlogih, nasvetih in sklepih poročajo upravnemu odboru in delegaciji odsekovi poročevalci, ki jih izvoli vsak posamezni odsek.

j) Načelniki odsekov prijavijo mesec dni pred Zavezinim zborovanjem vodstvu, koliko časa si žele za zborovanje svojega odseka.

k) Nihče ne more biti član več kakor dveh odsekov.

l) Vsak odsek ima pravico, da pozove na svoje seje k sodelovanju strokovnjake učitelje in neučitelje, ki imajo le posvetovalen glas.

- d) Upravni odbor porazdeli delo med odseke, kolikor ni to že storilo vodstvo (§ 9.), po značaju odseka in po bistvu § 2. b) ter § 3. b), c), d) in d).
- m) Zavezin blagajnik je obenem član gospodarskega odseka, uredniki in upravniki Zavezinih listov pa so obenem člani časnikarskega odseka.
- n) Zborovanja odsekov in upravnega odbora lahko trajajo več dni.

§ 11.

- a) Vsak odsek je sklepčen, ako sta navzoči dve tretjini njegovih članov.
- b) Upravni odbor je sklepčen, ako je navzoča polovica članov vsakega odseka. Glasuje z relativno večino. Ob enakosti glasov odloči predsednik.
- c) Vodstvo je sklepčno, ako so navzoči vsi trije člani.

§ 12.

- a) Upravni odbor določa čas in kraj Zavezinemu rednemu zborovanju.
- b) Seje upravnega odbora so javne, kadar sam drugače ne ukrene.

§ 13.

Delegacija.

- a) Zavezina delegacija je zbor upravnega odbora in delegatov posameznih, v Zavezi združenih učiteljskih društev in je sklepčna ob vsakem številu.
- b) Delegacija je v vsakem oziru najvišja inštanca v Zavezi organizovanega učiteljstva.
- c) Delegati se morajo na zborovanju delegacije izkazati s potrdilom svojega imenovanja, ako to zahteva vodstvo.
- d) Delegatom plača potne stroške in dnevščino dotično učiteljsko društvo, ki jih izvoli.
- e) Delegacija glasuje z relativno večino. Ob enakosti glasov odloči predsednik.
- f) Na dnevnem redu delegacije so predmeti, ki jih na predlog posameznih odsekov določi upravni odbor.
- g) Delegacija določa dnevni red javnega društvenega zborovanja.
- h) Delegacijo sklicuje vodstvo po sklepu upravnega odbora.
- i) Delegacija zboruje lahko več dni.

§ 14.

Delegacija voli vsako tretje leto upravni odbor, oziroma izvrši vsako leto potrebne dopolnilne volitve, določa Zavezino glasilo in letne doneske (§ 7 a), razsoja prepire, nastale v Zavezi, sklepa o premembi pravil in o razdruženju Zaveze, potrja Zavezine račune ter izreka sodbo o delovanju vodstva in upravnega odbora.

VIII. Volitve.

§ 15.

- a) Delegacija voli najprej vodstvo, t. j. predsednika, I. tajnika in I. blagajnika.
- b) Po tej volitvi se volijo člani posameznih odsekov. Delegati vsake dežele izvolijo v vsak odsek po dva člana (§ 10 b). Delegacija to izvolitev potrdi s tem, da jo vzame na znanje.

§ 16.

- a) Urednike, upravnike Zavezinih listov in uradnike stalnega tajništva imenuje začasno in z naknadnim odobrenjem upravnega odbora Zavezino vodstvo.
- b) Plačo in naslov uradnikom določa upravni odbor na predlog gospodarskega odseka.
- c) Mesta uradnikov se lahko razpišejo.

§ 17.

- a) Vodstvo se voli z listki. O načinu izvolitve članov odsekov pa določuje od slučaja do slučaja delegacija; vendar se sme voliti „z vzklikom“ samo, ako ni ugovora.
- b) Upravni odbor voli iz svoje srede I. in II. podpredsednika, II. tajnika in II. blagajnika.
- c) Vse volitve se vrše z nadpolovično večino glasov. Ako se pri dveh volitvah ne doseže nadpolovične večine, pride do ožje volitve. Kadar je enoliko glasov, odloči žreb.
- d) Vse volitve so veljavne za tri leta; vendar se razteza njih doba do izvolitve novega odbora.

IX. Stroški uprave.

§ 18.

- a) Odborniki, ki imajo kot pooblaščenec Zaveze kake izdatke, imajo pravico zahtevati povrnitev stroškov. Članom vodstva, urednikom in upravnikom Zavezinih listov sme določiti upravni odbor iz Zavezinih sredstev za njih delo primerno nagrado. Pri določitvi teh nagrad ne sme biti dotičnik na seji navzoč. O dovoljenih nagradah je poročati delegaciji.
- b) Vodstvo ima pravico, da skrbi za pokritje stroškov članov posameznih odsekov v sporazumu in s pomočjo posameznih deželni učiteljskih organizacij.
- c) Ako takih deželni organizacij ni, tedaj je rešiti to vprašanje v soglasju s posameznimi podeželskimi učiteljskimi društvi, ki skrbijo za pokritje stroškov po proporciji.

X. Poslovanje.

§ 19.

- a) Predsednik vodi seje vodstva, upravnega odbora, delegacije in javnih društvenih shodov; sklicuje vodstvene in odborove seje; zastopa Zavezo na zunaj; podpisuje s tajnikom vse spise; ima v razpregledu imenik vseh članov; hrani društvene spise, je odgovoren za pravočasno izvršitev odborovih in zborovih sklepov in vodi stalno tajništvo.
- b) Ako je predsednik zadržan, ga zastopa I., oziroma II. podpredsednik v vseh njegovih dolžnostih in pravicah.

§ 20.

- a) Tajnik oskrbuje vse posle, ki mu jih poveri predsednik, spisuje zapisnike vodstvenih sej ter sestavlja letna poročila o delovanju Zaveze in Zavezinih društev.
- b) Ako je tajnik zadržan, ga zastopa v vseh njegovih dolžnostih in pravicah II. tajnik.

§ 21.

- a) Blagajnik vodi vse v svoje področje spadajoče knjige in račune, sprejema in izdaje denar ter podpisuje s predsednikom vred vse spise, tičooe se denarnih zadev.
- b) Ako je blagajnik zadržan, ga zastopa v vseh njegovih dolžnostih in pravicah II. blagajnik.

§ 22.

Zapisnike sej upravnega odbora, delegacije in javnih društvenih shodov sestavljata dva zapisnikarja, ki ju imenuje predsednik izmed članov upravnega odbora, oziroma delegacije. Zapisnike vodstvenih sej podpisujejo vsi trije člani vodstva; zapisnike upravnega odbora predsednik in zapisnikarja; zapisnike delegacij in javnih društvenih shodov pa predsednik, zapisnikarja in še dva izvoljena overovatelja.

§ 23.

Vodstvene seje mora sklicati predsednik, ako to zahteva vsaj en član vodstva; seje upravnega odbora pa na pismeno zahtevanje vsaj dveh odsekov. Delegacije se mora sklicati, ako to zahteva polovica Zavezinih društev.

XI. Javni društveni shodi.

§ 24.

- a) Javen društveni shod zaključí vsakoletno redno Zavezino zborovanje. Ta obravnava vse predmete, ki jih postavi na dnevni red delegacija. Besedo dobi lahko vsak, ki se prijavi predsedniku. Natančneje določa o tem poslovni red.
- b) Javne društvene shode mora sklicati vodstvo tudi tedaj, ako to zahteva upravni odbor.

XII. Red rednemu zborovanju.

§ 25.

Vsakoletno Zavezino redno zborovanje se vrši v tem redu:

1. seja vodstva,
2. seja upravnega odbora,
3. seja odsekov,
4. seja upravnega odbora,
5. delegacija,
6. javen društveni shod.

XIII. Stalno tajništvo.

§ 26.

- a) Stalno tajništvo je Zavezin urad, ki opravlja vse pisarniške posle v eksekutivnem in informativnem oziru.
- b) Stalno tajništvo skrbi za stik med centralo in članstvom, za izpopolnitev in ojačenje organizacije ter za izvedbo Zavezinega namena (§ 2.).
- c) S stalnim tajništvom se lahko združi stalno uredništvo in upravništvo Zavezinih listov.
- d) Stalno tajništvo vodi predsednik (§ 19. a).
- e) Gmotno stran stalnega tajništva rešujeta združena gospodarski in časnikarski odsek.

XIV. Društveno glasilo.

§ 27.

V društvenem glasilu se objavlja Zavezina izvestja, sklepi, oglasi in pozivi ter poročila posameznih Zavezinih učiteljskih društev in podjetij.

XV. Razdruženje.

§ 28.

Zaveza se razdruži, ako to sklene delegacija s tričetrtinsko večino navzočih delegatov. Ista delegacija tudi določi, kaj je storiti z društveno imovino; vendar se sme ta porabiti le v korist učiteljstva.

§ 29.

Ako pa Zaveza preneha iz kakega drugega vzroka, prevzame njeno imovino mestni magistrat ljubljanski, ki naloži denar v Hranilnici in posojilnici Učiteljskega konvikta v Ljubljani, ostalo imovino pa shrani dotlej, da se ustanovi nova Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev s sedežem v Ljubljani. V last te nove Zaveze preide potem vse društveno imetje.

XVI. Občne določbe.

§ 30.

Zaveza ima svoj pečat z napisom: Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani, ki ga hrani predsednik.

§ 31.

Upravno delovanje se določi s posebnim „Poslovnim redom“, ki ga sestavi upravni odbor, a potrdi delegacija.

XVII. Prehodna določba.

§ 32.

Dokler ni rešena gmotna stran § 26., toliko časa opravlja posle stalnega tajništva vodstvo Zaveze.

Poslovni red

Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

§ 1. Predavanja in predlogi za javni društveni shod se morajo prijaviti najmanj šest tednov pred zborovanjem; obenem je naznaniti vodstvu dotičnega govornika.

§ 2. Glasovanje se vrši z vzdigovanjem rok po relativni večini glasov. Ako je glasovanje dvomljivo, se napravi nasprotno glasovanje. Pri enakem številu glasov odloči predsednik. To velja za vse slučaje, kjer ni v pravilih drugače določeno.

§ 3. Javni društveni shod in delegacija sta sklepčna ob vsakem številu navzočih članov.

§ 4. Predsednik podeli besedo posameznim govornikom v istem redu, kakor so se oglasili. Vsak govornik se mora prijaviti k besedi z listkom, na katerem je zapisano njegovo ime, značaj in bivališče.

§ 5. Razpravo uvede poročevalec, ki ima vedno končno besedo.

§ 6. Vsak govornik mora govoriti prosto.

§ 7. Na zborovanjih stavljeni predlogi se morajo oddati predsedniku pismeno pred končno besedo poročevalčev. O predlogu, ki ne podpira vsaj ena četrtina navzočih članov, oziroma delegatov, ni razprave.

§ 8. Nujni predlog je tisti, ki ima to označbo in ki ga je podpisalo najmanj dvajset članov Zaveze. Izročiti ga je pred zborovanjem delegacije ali javnega društvenega shoda predsedniku, ki ga mora dati v razpravo pred dnevnim redom. Utemeljuje ga prvi izmed podpisancev.

§ 9. O predlogu za konec debate ali za prehod na dnevni red se mora glasovati takoj. Klicem po nasprotnem glasovanju mora predsednik ustreči.

§ 10. Ako je sprejet predlog za konec debate, smejo govoriti le še oni, ki so se oglasili že pred tem predlogom.

§ 11. Predsednik ima pravico seči govorniku v besedo, ga opominjati, naj ostane pri stvari, ga klicati k redu ali mu odvzeti besedo.

§ 12. Govornik, ki se mu je vzela beseda, ima pravico, sklicevati se na zbor; v takem slučaju se mora takoj glasovati.

§ 13. Učiteljsko društvo, v katerega okrožju se vrši glavna skupščina, priredi vse potrebne krajevne priprave, plača dotične stroške ter ima pravico zahtevati iz Zavezine blagavnice v slučaju primanjkljaja vsoto do 40 K.

§ 14. Zavezina delegacija postavi za vsak javni društveni shod reditelje.

§ 15. Društveni listi morajo priobčati poročila o glavnih skupščinah.

§ 16. Delegacija izvoli vselej tri pregledovalce računov iz svoje srede, ki pregledajo račune in poročajo o njih prihodnji delegaciji.

§ 17. Zapisnikarji vodstvenih in odborovih sej objavljajo važnejše sejne sklepe v društvenem glasilu.

§ 18. Vodstvo Zaveze ima pravico, določiti vsakemu članu upravnega odbora kako poročilo, ki ga je dolžan dotičnik tudi prevzeti.

* * *

Po naročilu upravnega odbora Zaveze z dne 28. decembra 1910. l. sem sestavil ta načrt izpremenjenih pravil. Objavljam ga pred letošnjo skupščino Zaveze s prošnjo, naj ga upravni odborniki, delegati in delegatije prouče, da bo razprava krajša in stvarnejša. — Po mojih mislih je zagotovljena Zavezi na podlagi takih pravil možnost, da bo lahko delovala za vsestranski napredek učiteljstva in šolstva.

E. Gangl, poročevalec.

Učiteljstvu na Tolminskem in Kanalskem!

Dne 13. junija se vrše volitve tudi za državnozborski volilni okraj Tolmin-Kanal. Narodno-napredna stranka je proglasila kandidatstvo v tem volilnem okraju Andreja Vrtovca, našega bivšega tovariša.

Kolikor je dozdaj znano, je Andrej Vrtovec edini kandidat, vzet iz naših vrst. Ako pa katera stranka izkaže zaupanje našemu bivšemu tovarišu, ali ni naša sveta dolžnost, da takega kandidata podpiramo z vso navdušenostjo?

Andrej Vrtovec je in bo vedno iskren podpiratelj šole in učiteljstva; je tudi zdaj, ko ne izvršuje več učiteljske težavne službe, neustrašen zagovornik učiteljskih interesov v okrajnem šolskem svetu in nastopa vedno in v vsakem oziru solidarno z učiteljskima zastopnikoma v omenjeni korporaciji.

Dasi je sam največji davkoplačevalec na Tolminskem, glasuje vedno v okrajnem šolskem svetu v prilog učiteljstvu in šoli. Akoravno je že mnogo let v pokoju, se še z isto vnetostjo zanima za učiteljski stan, je zvest naročnik naših stanovskih glasil in podpiratelj učiteljskih društev. Ako bo Andrej Vrtovec izvoljen, dobi učiteljstvo v njem iskrenega zagovornika svojih teženj; on se bo gotovo potegoval v državnem zboru za naše interese. V državnem zboru ima učiteljstvo žalibog premalo prijateljev in zagovornikov. Zato pa delujmo z vso vztrajnostjo, da pridobimo našemu stanu v državnem zboru vsaj enega prijatelja in zagovornika in ta bo gotovo Andrej Vrtovec. Pustimo morebitna osebna nasprotstva na stran in delujmo z vso vnetostjo, da bo dne 13. junija izvoljen Andrej Vrtovec. Ako ne bomo zdaj, ko je dana prilika, podpirali kandidatstvo svojega bivšega tovariša, nismo vredni, da nas kdo upošteva.

Dixi.

Poziv hrvaškim učiteljem Istre.

„Edinost“ z dne 15. maja t. l. je prinesla sledeči poziv na naslov slovenskih učiteljev v Istri: Naša vzajemnost (med Hrvati in Slovenci) in zapostavljanje našega naroda v Istri zahteva, da se pionirji narodne prosvete

združijo v eno organizacijo (ker več ljudi več ve), da bomo mogli pospešiti tempo našega osvobođenja iz jarma tujinskega. In seveda bi to mnogo koristilo tudi našemu stanu. Uvedite, slovenski kolege, zopet običaj, da boste prihajali ali da boste zastopani na naši glavni skupščini, pa se tako lahko združimo v deželno organizacijo in potem tudi na širše! — Saj kolika je naša Jugoslavija!

Hrvat-učitelj.

Mi se strinjamo s tem pozivom, a moramo ga obrniti in enako zaklicati tovarišem Hrvatim: Uvedite običaj, da boste prihajali ali da boste zastopani na naši glavni skupščini, pa se bomo zopet združili; zakaj združeni smo že bili v naši neustrašeni „Zavezi avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“, iz katere so pa tovariši Hrvati izstopili in tako zabranili, da ni mogoče ustanoviti deželne organizacije in preprečili, da Zaveza ni mogla postati to, kar označuje nje ime. Če vzklikamo — kolika je naša Jugoslavija! — bi nam moralo biti že to povod, da se vsi snidemo pri društvu, ki je ustanovljeno za celo avstr. Jugoslavijo. Istrsko slovensko učiteljsko društvo je včlanjeno pri Zavezi in ne vidi potrebe, da bi se odtrgalo od tega drevesa ter se podalo na pot separatizma po deželnih mejah, zato, tovariši Hrvati v Istri, spoznavajte, da je bil zgrešen korak, s katerim ste se ločili od Zaveze; povrnite se k tej in tovariše Slovence dobite pripravljeni, da ustanovimo v okrilju te tudi deželno organizacijo. Lepa prilika se nudi letos, ko zboruje Zaveza binkošne praznike v Trstu!

Toliko za danes, da ne bo mislil kdo, da je slovensko učiteljsko društvo v Istri nasprotno ustanovitvi deželne organizacije.

Slovenec-učitelj.

Oklic.

Tovariši in tovarišice, ki se udeležite letošnje glavne skupščine „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ o Binkoštih v Trstu in želijo, da se jim preskrbi stanovanje, naj se zglasijo do 1. junija!

Ker je v programu tudi obrežna vožnja po morju in ker moramo določiti, kateri parnik naj uporabimo, želimo, da se istotako priglasi vsi oni, ki se mislijo udeležiti te vožnje.

Priglasite za stanovanja, kakor tudi za parnik sprejema tajnik „Učiteljskega društva za Trst in okolico“ v Trstu, Anton Grmek, učitelj v Vrdeli, Sv. Ivan — Trst.

Vožnja po morju velja za osebo 1:40 K. Glede stanovanj pripomnimo, da se o binkoštih v Trstu težko dobe. Preskrbelo se bo samo tistim, ki se zglase zanje.

Tržaški pripravljalni odbor.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegete za letošnje glavno skupščino v Trstu so prijavila sledeča Zavezina društva:

XXI. Učiteljsko društvo za ptujski okraj: 77. Anton Ogorelec, nadučitelj pri Sveti Barbari v Halozah.

XXII. Šaleško učiteljsko društvo: 78. Miloš Tajnik, učitelj v Šošanju. Namestnik:

10. Ferdo Pokeržnik, učitelj v Škalah. XXIII. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja:

79. Engelbert Gangl, c. kr. realni učitelj v Idriji;

80. Fanči Novak, učiteljica v Ledinah; 81. Rajko Novak, c. kr. učitelj v Idriji; 82. Anton Urbančič, učitelj na Gornjem Jezeru.

XXIV. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev kamniškega okraja:

83. Anton Grmek, nadučitelj v Krašnji; 84. Ivan Schmeidek, učitelj na Rovah; 85. Emilija Grkman, učiteljica v Mengšu. XXV. Učiteljsko društvo za sežanski okraj:

86. Alojzij Hreščak, učitelj v Lokvi; 87. Anton Mervič, šolski voditelj v Povirju;

88. Josip Štrekelj, učitelj v Komnu; 89. Josip Pahor, učitelj v Sežani; 90. Angela Orel, učiteljica v Zgoniku; 91. Fani Živec, učiteljica v Dutovljah. XXVI. Učiteljsko društvo za kranski šolski okraj:

92. Alojzij Novak, učitelj v Kranju; 93. Fran Rojina, nadučitelj v Šmartnu pri Kranju;

94. Ana Mally, učiteljica na Primskovem; 95. Janja Miklavčič, učiteljica v Kranju; 96. Angela Miklavčič, učiteljica v Pred-

dvoru.

XXVII. Slovenjebistrsko učit. društvo:

97. Sebastijan Krotky, učitelj na Poljčanah.

Namestnica:

11. Franja Hribar, učiteljica v Laporju. XXVIII. Litijsko učiteljsko društvo:

98. Janko Levstek, šolski voditelj v Zagorju;

99. Ivan Stepišnik, učitelj v Toplicah pri Zagorju.

Namestnika:

12. Bernard Andoljšek, nadučitelj v Litiji;

13. Matija Pelko, učitelj v Toplicah pri Zagorju.

XXIX. Učiteljsko društvo za goriški okraj:

100. Anica Jug, učiteljica v Solkanu; 101. Rozi Bajt, učiteljica v Prvačini;

102. Vinko Gregorič, nadučitelj v Opatjem selu;

103. Rudolf Žnidarčič, učitelj v Dornbergu;

104. Edvard Praprotnik, učitelj v Mirnu; 105. Valentin Doljak, učitelj v Ravnem.

XXX. Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem:

106. Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah; 107. Ivan Burian, nadučitelj v Šmartnu pri Gornjem gradu;

108. Fran Jamšek, nadučitelj v Rajhenburgu.

Namestnica:

14. Marica Lavtar, učiteljica v Framu pri Mariboru.

XXXI. Belokranjsko učiteljsko društvo:

109. Fran Šetina, nadučitelj v Črnomlju;

110. Rihard Megušar, nadučitelj v Podzemlju.

Štiri Zavezina društva še ni vrnilo društvenih izkazov in ne prijavila izvoljenih delegatov.

Nekatera društva nam še niso sporočila število članov. Prosimo jih prav nujno, da store to nemudoma! Vse udeležence glavne skupščine v Trstu opozarjamo na oklic „Tržaškega pripravljalnega odbora.“

V delegacijski seji je na dnevnem redu tudi izprememba pravil, kar je v dotičnem dnevnem redu izpuščeno. Vsak delegat in delegatinja naj načrt pravil, ki je natisnjen v današnjem listu, natančno prouči, da lahko stavi izpreminjavalne predloge.

Za vodstvo Zaveze
L. Jelenc.

Kranjsko.

Radovljško okrajno učiteljsko društvo. Priredi svoje letošnje zborovanje na Zirovnici pri Kuntu dne 1. junija t. l. ob 3. popoldne s tem-le vzporedom:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. „Šolske zamude“. Poroča Iv. Šega.
4. Volitev delegatov k Zavezinemu zborovanju.
5. Volitev odbora.
6. Raznoterosti.

K obilni udeležbi vabi o d b o r.

Štajersko.

Kozjansko učit. društvo je imelo dne 17. t. m. zborovanje v prijaznem Podčetrtku in obenem majniški izlet.

I. Hospitalirali smo v III. razredu. Tov. nadučitelju Lovrecu smo hvaležni za njegov trud, da nam je pokazal postopanje v analizovanju po Kernovi metodi. Po dovršeni učni snovi so zapeli otroci pesem „Predica“ troglasno tako izborna, da moremo le reči: Iskrene čestitke na tako lepem uspehu!

II. Tov. predsednik V. Pulko pozdravi navzoče, zlasti gosta gđe. Roze Žolgarjevo iz Št. Petra z upom, da pristopi društvu kot član, izreče tov. Lovrecu toplo zahvalo in otvori zborovanje. Zapisnik zadnjega zborovanja se prebere in odobri.

III. Dopisi:

1. Dopis narodnega sveta za Spodnje Štajersko, ki pravi: Pri kompetencah v narodno ogroženih krajih naj pošlje dotičnik natančne informacije predsedniku narodnega sveta dr. J. Hraševcu v Celje, da stori tozadevne korake.

2. Dopis „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, ki opozarja, naj oddaje učitelji pri bodočih volitvah svoje glasove slovenskim učiteljskim in šoli naklonjenim kandidatom.

3. Dopis „Zveze“ o sokolskem telovadnem tečaju.

4. Dopis „Zaveze“, ki opozarja, naj se učit. društva zavzamejo za to, da se pri reformi ljudske šole ozira na mnenja učiteljskega.

IV. Gosp. dr. Breschar je obljubil, da bo predaval o higieni, a bil je, žal, poklican nujno v svrhu zdravniške pomoči. Topla zahvala mu pa gre vseeno za njegovo dobro voljo. Tov. nadučitelj Moric iz Št. Petra je predaval o konferenčni temi „Linijatura zvezkov“. Hvala mu!

V. Delegatom za letošnje skupščine „Zaveze“ se je prijavil tov. Karel Meier, nadučitelj v Podsredi.

Po zborovanju smo se sestali na vrtu g. Staroveskega. Ob sviranju domače godbe pod vodstvom g. Lovreca (hvala mu!) nam je le prehitro potekel čas, težek je bil razstane, a tolažila nas je misel, da se zopet kmalu vidimo!

Zborovanje učit. društva za celjski okraj dne 7. majnika t. l. Uvodoma se spominja predsed. tov. Brinar umrlega župnika Kosa, ki je bil odkrit prijatelj učiteljskega in podporni član našega društva. Gđni. tov. Vidali izrazi sožalje na očetovi smrti in želi tov. Kosenini skorajšnje ozdravljenje.

Tov. pevovodja Pregelj izpodbuja pevke in pevce k vztrajnemu obiskovanju pevskih vaj, poudarja njih pomen za glasbeno in umetniško izobrazbo učiteljskega in podlagi modernih glasbenih proizvodov in pojasni neko zadevo glede pevskega zbora, ki je zanesla v okraj nespornost razumevanja.

Referat predsednikov o zamudah in kaznih je bil navdušeno pozdravljen. Na željo navzočih se objavi izvešček tudi v političnih listih.*

O uradni konferenci se je razvila živahna debata, posebno o zapisniku, o volitvah zapisničarja, odposlancev za dežel. konferenco in zastopnika v okr. šol. svet.

Tov. Logar je zopet razkazoval iz svoje botanične pušice, za kar mu bodi izrečena še na tem mestu zahvala.

Udeležba je bila dobra: 44 članov in gostje: gđna. tov. Smolnikar iz Št. Pavla, tt.: Mešiček iz Sevnice, Šijanec iz Gornjega Grada in K. Mravljak iz Žreč. Na novo je pristopila gđna. tov. Cererjeva iz Ljubljane.

Sevnško-brežiško učit. društvo je zborovalo dne 7. maja v šoli na Vidmu. Udeležba je bila povoljna.

V uvodnem govoru se je spominjal tov. predsednik umrlega tov. Ornika, vpok. nadučit. v Brežicah, ki je bil svoje dni agilen član našega društva, prečital je tudi dopise, ki so došli društvu v dobi od zadnjega zborovanja. Posebe se opozori voditelje, da se naj poravnava dolg na „Rod. pismu“. — Delegatom za Zavezino zborovanje se določijo: Bračič Hermina, uč. v Dobovi, Pečnik Josip, naduč. v Kapelah, Petrič Ludovik, uč. v Sromljah, Voglar Alojzij, uč. v Arčičah, Sušnik Mirko, uč. v Rajhenburgu.

Razgovor o prvem vprašanju za okr. uč. konferenco je izostal, ker ni bilo dotičnih tovarišev navzočih. O drugi konferenčni temi „Enotnost metode v večrazrednicah“ nam je podal nekaj misli tov. Pečnik iz Kapel. Tov. Zechnerjeva iz Dobove nam je pa podala temeljit referat v tretji konferenčni temi „Naradni nauk v prvem in drugem šolskem letu s podrobnim učnim načrtom enorazrednih do šestrazrednih šol.“ — Tov. Tominc iz Globokkega je nato poročal o svojem delovanju kot zastopnik učiteljskega pri brežiškem okr. šol. svetu v dobi trinajstih let ter odložil ta mandat za novo dobo. Na splošno voljo zbranih tovarišev iz brežiškega okraja pa je vendar še iznova sprejel kandidaturu. Izrekla se je tovarišu-zastopniku tudi zaupnica in zahvala za njegovo dosedanje vilo ravnanje. Zeleti je torej, da mu učiteljsko pokaže popolno zaupanje s tem, da na dan volitve postopa enotno, kakor to zahteva disciplina. Za sevnški okraj je letno poročilo izostalo in se tudi ni postavilo kandidata za zastopstvo v okr. šol. svetu, ker dosedanjí tov. zastopnik ni bil navzoč.

Tov. nadučitelj Jamšek predlaga: Učit. društvo blagovoli preskrbeti, da se stavi sledeči predlog na letošnji okr. učit. konferenci: Slavná konferenca blagovoli skleniti, visoki c. kr. deželni šolski svet se naprosi, da dovoli krajnim šolskim svetom zopetno naročevanje izpričeval potom raznih trgovinskih podjetij.

Učit. društvo za ptujski okraj je 18. maja zborovalo v ptujski okoliški šoli ob prav lepi udeležbi. Pogrešali smo pa še vendar tovarišice in tovariše iz Majšperga, od Sv. Urbana in iz Zavrča. Našli smo 46 udov in enega gosta. Na novo so pristopili: tovarišice gospodične Novak Anica in Lebar Marica od Sv. Barbare, Rapoc Marija iz Hajdine ter tovariša Kožuh Friderik, Sv. Duh in Gabere Anton, Naraple.

Delegatom za Zavezino zborovanje v Trstu je bil izvoljen tovariš Ogorelec Anton. Prav živahna debata se je razvila pri razgovoru o letošnjih konferenčnih vprašanjih.

Dne 4. maja se ni mogel vršiti izlet v Št. Jur in Štore zaradi preslabega vremena. Vrši se pa v četrtek, 6. julija, z istim vzporedom ob vsakem vremenu.

Goriško.

Glavno zborovanje učiteljskega društva za sežanski šolski okraj se je vršilo dne 18. maja t. l. ob 11. v Komnu. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu in precej kritičnemu razpoloženju, ki vlada zadnji čas v našem društvu, se je odzvalo čez 40 tovarišev in tovarišice odborovemu povabilu.

Predsednik, tovariš Berginec, otvori zborovanje s presrečnim pozdravom na naslov vseh udeležencev, posebno pa še nekaterih tržaških kolegov in kolegij, ki so res neumorni frekventanti naših zborovanj, da, celo mnogo rednejši nego mnogi naši dični tovariši in tovarišice domačega društva. Pač zaslužijo taki tovariši krepak „Živeli!“, ki jim je donel kot pozdrav nasproti; našim abstinentom pa naj zakličem na tem mestu: „Oče, odpusti jim!“

Ker je tovariša tajnika in njegovo poročilo ujela spotoma ploha, smo prešli nato takoj k blagajnikovu poročilu.

Blagajničar tov. Mervič nam je z nekoliko krepkimi potezami narisal čisto plastično sliko naše blagajnične mizerije. Ker je pa Tone

*) Glej zadnjo številko našega lista! Uredn.

po navadi gostobesednejši, se je opravičil na ta način, da se ne spodobí posvečati mali blagajnici velikega poročila.

Izvolijo se nato trije pregledovalci računov, ki predlagajo po izvršeni reviziji, da se računi odobre in podeli blagajniku absolutorij.

Nato je poročal g. nadzornik o ljudskem štetju. Podal nam je najprej kratek zgodovinski razvoj ljudskega štetja, nato pa natančen statističen rezultat zadnjega ljudskega štetja v sežanskem okraju, ter se potrudil, da je spravil ta dejstva v harmonično kavzalno zvezo z gospodarskimi, socialnimi in zdravstvenimi razmerami našega kršnega Krasa. S tem svojim aktualnim referatom nam je podal g. nadzornik mnogo potrebne tvarine; zato pa je učiteljsko tudi sklenilo, da se natisne to poročilo v posebni brošurici, in sicer v lastni založbi našega društva.

Ker je med tem časom prisopihal naš tajnik, tov. Vendramin, je dobil precej nato besedo. V svojem letnem poročilu je tožil o nekoledialnosti kraškega učiteljskega in — resnici pravica! — mož je trdil popolnoma prav. Pomen trdne organizacije je evidenten, in danes je bolj kot kdaj potreba, da stojimo kot trdna falanga v boju za pravice in napredek šole in svojega stanu. Končal je svoje krasno poročilo z nado, da se tudi nam čimprej zjasni tožna vremena.

Kot peta točka dnevnega reda je bil referat tovariša Hreščaka o moderni telesni vzgoji mladine. Referent je prav nakratko preciziral stališče učiteljskega napram temu vprašanju. Pokazal je na pogubne posledice današnje duševne kulture na škodo telesu. Po precej živahni debati sta se sprejeli po poročevalcu predlagani resoluciji glede uvedbe pouka v higieni v ljudske šole in učiteljskega poučevanja staršev o priliki roditeljskih sestankov v najbolj perečih higieničnih vprašanjih.

Na predsednikov predlog so bili nato izvoljeni delegati za „Zavezino“ zborovanje v Trstu.

Zadnja točka je bila volitev društvenega odbora. Ker je dosedanjí večletni predsednik društva tov. Berginec izjavil, da ne mora zaradi preobilice poslov sprejeti več nikake izvolitve, je bil izvoljen nato odbor: J. Ravbar, J. Štrekelj, Fr. Vendramin, A. Mervič, Al. Hreščak in gđc. Živčeva in Orlova. Odbor se ni mogel še konstituirati.

Pri jako živahnem banketu smo nato rekli in zapeli še marsikatero resno in veselo. G. nadzornik je napil najprej tov. Lebanu k 40 letnici njegovega učiteljevanja, nakar se je ta presrečno zahvalil; tov. Hreščak je formuliral s kozarcem v roki bivšemu predsedniku Berginecu nagrobni nadpis; toda tov. Berginec se ni dal ugnati: manifestiral je na isti način svoje življenje, priporočal vsemu učiteljskemu medsebojno ljubezen in zaklical društvu presrečen: Easti in uspevaj! Končno se je še tov. Macarol iz Gorjanskega v imenu nas vseh poslovil od našega staroste Lebana.

Ves sestanek je bil jako animiran. Pri najslabšem vremenu smo bili najboljše razpoloženi. Komensko zborovanje nam je pokazalo, da je sicer ideja kolegialnosti že stara, a zaradi tega še popolnoma nič oslabela. Družne vezi, ki se je zdelo, da so se začele v zadnjem času nekoliko rahljati, so postale po tem dnevu jačje kot kdaj poprej, in trdno smo lahko uverjeni, da bo korakalo čimdalje manj tovarišev izven naše bojne vrste svojo samotno separastično stezo!

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri

je imelo redni občni zbor 4. maja na Škofiji. Udeležba je bila še precej povoljna; od 41 pravih članov je bilo navzočih 24. So nekateri pravi člani, ki redno abstinerajo pri vsakem zborovanju, a je v Istri še kakih 15 učnih oseb, ki niso uveljavljeni pri stanovski organizaciji. Tovarišice in tovariši, ne iščite izgovorov o malenkostih in pristopite k stanovskemu društvu, ker če je potrebna organizacija drugim stanovom, gotovo je potrebna tudi učiteljskemu.

Zborovanja so se udeležili tudi: Matko Mandić, deželni poslanec, Ivo Šorli, deželni poslanec, Henrik Dominco, c. kr. okr. šol. nadzornik v Kopru, in Martin Mastnak, c. kr. profesor na gimnaziji v Gorici. Srčna jim hvala, da nas bodrijo k delu s svojo navzočnostjo ter se zanimajo za naše težave in potrebe.

Predsednikom je bil izvoljen Anton Urbančič, nadučitelj v Boljuncu, a v odbor Stefan Šiškovič, nadučitelj Hrpelje-Kozina, Stefanija Čeh, učiteljica v Borštu, Josip Brtok, nadučitelj v Škofiji in Franc Košutnik, nadučitelj v Riemanjih.

Odbor se je ustanovil sledeče: Šiškovič, predsednik, namestnik, Čeh, tajnica, Brtok, blagajnik, Košutnik, pevovodja.

Obrambni vestnik.

Uljudna prošnja. Ker ne vemo, smo li še v ustavni državi ali ne, kjer bi veljale cesarske postave tudi za ono učiteljsko, ki se ni voljno ukloniti svojega tilnika pod coklo nekronanega kralja Kranjske, prosimo, da izda Sušteršič-Lampetov deželni šolski svet normalno, kako naj se ravna učiteljsko — napredno namreč — pri državnozbornih volitvah dne 13. junija in pri vseh, v kratkem se vršečih občinskih volitvah.

Prejemki.

Denarni promet.

Izdatki.

	K	h	K	h		K	h	K	h
1 Račun blagajne: Gotovina dne 1. januarja 1910			39	33	1 Račun tiskarne: Tisk za leto 1909	1308	56		
2 Račun naročilnine: Plačana za leto 1908—09 . .	1703	33			" " " 1910	1314	44	2623	—
" " " 1910	2273	02			2 Račun odpravnihštva			287	78
Predplačana za leto 1911 . .	68	—	4044	35	3 Račun nagrad: Uredniku K 480.—				
3 Račun inseratov: Plačani inserati za leto 1909	174	—			" 10% od inseratov	498	80		
" " " 1910	50	04	224	04	Upravniku	240	—		
4 Račun obresti			8	91	Sotrudnikom	200	—	938	80
					4 Račun knjigoveza			169	50
					5 Račun poštnine: Poštna hranilnica	37	33		
					Poštne vrednosti in pristojbine	63	19		
					Pismoноша	24	—	124	52
					6 Račun pro diverzi			172	88
					7 Račun blagajne: Gotovina 31. decembra 1910 .			—	15
			4316	63				4316	63

Aktiva.

Bilancia.

Pasiya.

		K	h	K	h			K	h	K	h
1	Račun blagajne: Gotovina dne 31. dec. 1910 .			—	15	1	Račun tiskarne			1386	81
2	Račun poštne hranilnice: Temeljna vloga			100	—	2	Račun knjižnih dolgov: Predplačana naročnina za l. 1911			68	—
3	Račun knjižnih terjatev: Zaostala naročnina K 1825— Odpis 25% 456—	1369	—			3	Račun „Zavezi“ upravi: Dolg „Zavezi“ koncem l. 1909 Odpis vsled izgube l. 1910 .	122 62	85 01	60	84
	Neplačani inserati	46	50	1415	50					1515	65
				1515	65						

V Kranju, dne 31. decembra 1910.

L. Jelenc s. r.,
predsednik Zaveze.

Pregledali in našli v redu.

V Ljubljani, dne 14. maja 1911:

Fran Brinar s. r., Anton Germek s. r., Janko Toman s. r.

Fr. Luznar s. r.,
upravník.

Prejemki.		Denarni promet.				Izdatki.					
		K	h	K	h			K	h	K	h
1	Račun blagajne:					1	Račun potnin:				
	Gotovina dne 1. januarja 1910			1041	45		Upravni odbor	368	80		
2	Račun društvenine			1229	—		Vodstvo	40	—		
							Pregledovalci računov . . .	27	60	436	40
						2	Račun nagrad:				
							Predsedniku	250	—		
							Tajniku za l. 1909 . K 75.—				
							" " " 1910 . " 200.—	275	—		
							Blagajniku	150	—	675	—
						3	Račun tiskovin			87	50
						4	Račun posojil			138	—
						5	Račun knjigoveza			218	88
						6	Račun tiskarne			600	—
						7	Račun uprave			19	31
						8	Račun blagajne:				
							Gotovina dne 31. dec. 1910 .			95	36
				2270	45					2270	45

Aktiva.

Bilancia.

Pasiva.

		K	h	K	h			K	h	K	h
1	Račun blagajne:					1	Račun glavnice:				
	Gotovina dne 31. dec. 1910			95	36		Čisto premoženje 31. dec. 1909	2208	37		
2	Račun hranilničnih vlog:						Čisto premoženje 31. dec. 1910	1861	81	4070	18
	Delež hran. in pos. Učit. konvikta	50	—								
	Rezervni fond	466	64	516	64						
3	Račun društvenine:										
	Zaostala članarina			274	—						
4	Račun listov:										
	„Popotnik“	60	84								
	„Učiteljski Tovariš“	215	55								
	„Zvonček“	1106	33	1382	72						
5	Račun tiskarne			706	01						
6	Račun zaloge:										
	„Dane“ K 1169.—										
	„Turki pred Sv. Tilnom“ 291'60	1460	60								
	Odpis 25%	365	15	1095	45						
				4070	18					4070	18

V K r a n j u, dne 31. decembra 1910.

L. Jelenc s. r.,
predsednik Zaveze.

Fr. Luznar s. r.,
blagajnik.

Pregledali in našli v redu.

V Ljubljani, dne 14. maja 1911:

Fran Brinar s. r., Anton Germek s. r., Janko Toman s. r.

Književnost in umetnost.

Književni proglas „Matica Slovenska“. Leta 1912. izdasta „Matica Slovenska“ in „Matica Hrvatska“ skupno slovensko knjigo. V smislu medsebojnega dogovora na graditvi obe originalni slovenski spis, oziroma spise, ki izidejo v tej publikaciji, in sicer v razmerju števil svojih članov; t. j. „Matica Slovenska“ plača za polo svoj običajni honorar, a „Matica Hrvatska“ doda še dve tretjini tega honorarja, tako da slovenski pisatelj prejme za polo 100 K. Zeleti je, da bi v tej publikaciji mogli izdati kaj zares dobrega.

Razglednice, ki jih je založil in izdal „Slovenski Ilustrovani Tednik“, so pravkar izšle in jih dobe razprodajalci po jako nizki ceni. Kdor želi razglednice v razprodajo, naj blagovoli to naznaniti upravništvu „Slovenskega Ilustrovanega Tednika“ v Ljubljani. Razglednice je 14 vrst in so jako lepe, tiskane na finem papirju za umetniški tisk.

Popotnik objavlja v svoji letošnji peti številki to-le vsebino: 1. Dr. Ivan Lah: Dositej Obradović. — 2. Augustin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 3. Pavel Flere: H. Scharrelmann. — 4. Janko Polák: Iz mojih drobnih zapisov. — 5. Književno poročilo. — 6. Glose. — 7. Razgled. — Jezikovni drobiž. — Časopisni vpogled. — Šolstvo na slovenskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Srednješolski vestnik.

**** Strelne vaje.** Domobransko ministristvo je odredilo, da bi bili vsi profesorji in strokovni učitelji, ki so dolžni udeležiti se vojaških vaj in ki poučujejo na šolah, na katerih je uveden fakultativni pouk v streljanju, združeni v velikih počitnicah pri vojaških vajah v posebne instruktne kurze, v katerih bi se vadili za pouk v streljanju. — Za srednješolsko učiteljstvo se porajajo vedno boljše perspektive. Pedagogiki se odpirajo nova pota!

**** Protinarodnostno delo klerikalizma.** V Pečuhu ustanovi duhovščina s pomočjo Pijevega društva institut za 200 hrvaških in slavonskih dijakov in ga združi z ondotno višjo ogrsko gimnazijo. Na Hrvaškem in Ogrskem klerikalizem madjarizira, v Avstriji ponemčujejo razni nemški samostani in cerkvene nemške pridige.

**** Podelitev naslova.** Cesar je podeli naslov vladnega svetnika ravnatelju ženskega učiteljskega v Gorici, šolskemu svetniku Štefanu Križniču, povodom njegovega umirovljenja.

**** Zrelotstnim izpitom,** ki se vrše na goriški gimnaziji od 6. do 11. julija, bo predsedoval vladni svetnik prof. Simsig, na realki od 6. do 10. julija pa šolski svetnik Josip Handrych.

Politiški pregled.

*** Stroški reforme brambenega zakona.** Od l. 1911, ko se uvede dveletna vojna služba, do l. 1915 se povišajo tekoči stroški za armado za 44 milijonov in v proračun pride vsako leto 39 milijonov več. Za mornarico se zahteva v istem času 252 milijonov. Po l. 1915. se ta vsota še zviša za 21 milijonov. Razen tega bo zahtevala l. 1916 za armado 21 milijonov, za mornarico 5 milijonov. Od l. 1910 do 1915 se torej povišajo stroški za 100 milijonov kron za armado in za 407 milijonov kron za mornarico. Za šolstvo? — Nič!

*** V krščansko-socialni stranki** so se začeli upirati tudi obrtniki, ki so bili doslej najzvestejša in najmočnejša opora te stranke. Krščanski socialci so obrtnikom obljubljali vse možno in nemožno, a izpolnili niso ničesar, zato taka nezadovoljnost. Upirajo se delavci, ki so že davno spoznali „socializem“ te stranke, a sedaj so prišli na vrsto tudi obrtniki. Poka pač na vseh koncih in krajih, in gospodu Gessmannu mora ob mislih na predstoječe volitve postajati tesno pri srcu. Pokojni Luiger je s svojo osebnostjo znal boljše krpiti, ali sedanji voditelj ne zna tega. Zato gre tudi dol s stranko. Tako na Dunaju, tako povsod!

*** Za ljudsko šolstvo v Rusiji.** Pro-računski odsek ruske dume je sprejel resolucijo, da naj se iz državnih blagajnic pridoda za leto 1911. tri milijone rubljev k sedmim milijonom, ki jih zahteva naučno ministrstvo za ljudskošolski pouk.

*** Poljsko napredno stranko** so ustanovili v Levovu. Njen program pravi, da bo nova stranka podpirala ono avstrijsko politiko, ki vidi bodočnost države v demokratizaciji, v resničnem parlamentarizmu in v samostojnosti narodov. — Podpirala bo politiko, ki se bo v Berlinu zavzemala za poljski narod. — Nova stranka bo tudi stala na stališču svobode vesti, tiska in besede. Zavzemala se bo za socialni napredek in delavsko varstvo. Malorusko vprašanje bo treba rešiti v demokratiškem smislu, židovsko vprašanje na podlagi popolne enakopravnosti. — Torej se svita tudi med Poljaki!

*** Srbska skupščina** je z 42 od 58 glasov sprejela zakon, ki prepoveduje vsem aktivnim uradnikom udeleževati se politike.

*** Račun portugalske kraljevske rodovine.** Iz Lizbone poročajo: Komisija državne blagajnice, ki je imela pregledati račune bivše portugalske kraljevske rodovine, je ugotovila, da je pokojni kralj Karel prejel v ime predjuma za svojo civilno listo 745.000 funtov šterlingov (18-6 mil. kron), od katerih je povrnil 333.000 funtov šterl. — Kraljica-vdova Marija Pija je prejela tudi v ime predjuma 400.000 funtov šterlingov (10 mil. kron), povrnila pa je od tega samo 170.000 funtov šterl. Ta preiskava je pokazala povsem druge rezultate nego ona, ki so jo vodili za diktatorja Joao Franca. Listi živahno komentirajo to poročilo.

Kranjske vesti.

—r— **Kako spoštuje ljudstvo „krščansko-misleče“ učiteljstvo,** nam priča to-le poročilo „Slovenca“ (št. 116): Iz št. Vida nad Ljubljano. Preteklo nedeljo je šolsko vodstvo priredilo roditeljski se-stanek, na katerem sta zanimivo in nadvse vzpodbudno predavala šolski vodja Bajec in učiteljica Sattler. Udeležba je bila z ozirom na prejšnje enake prireditve letošnjega in lanskega leta zelo majhna. Zvedelo se je, da peščica zaslepljenih liberalcev hujska proti vsem prireditvam sedanjega učiteljstva, češ, da je isto preklerekalno itd. Sploh se opaža na naših neotesanih liberalcih neka zagrizenost, ki jo ob vsaki priliki kažejo nasproti učiteljstvu. To čudovito „svobodoljubno“ počenje je župnik Zabret na nedeljskem sestanku ostro in pikro grajal. Povdarjal je, koliko je vredno učiteljstvo, ki je ene misli in enega duha s krščanskim ljudstvom in klical je liberalcem, naj opuste vsako nado, da bi še kdaj dobili v št. Vid učitelja, ki bi mladini izposojeval umazane knjige, po cesti bral liberalne časopise, po gostilnah v nočnih urah hujskal zoper duhovnike itd. Sadovi, nelepi in žalostni sadovi protiverske liberalne vzgoje se kažejo vsak dan v žalostnejših podobah na nekaterih pobalinih, ki so šele izstopili iz šole, pa se v hudoobji že odlikujejo. — He-he! Kaj pomaga, če je dosti vredno učiteljstvo, ki je z ljudstvom (t. j. z župnikom) ene misli in enega duha, če se pa ljudstvo tega učiteljstva izogiblje? G. Zabret, četudi oznanjate sedanje sestanke s prižnice, kakor Žirovnikovih niste, zamenjajte ljudstvo do ljudi, ki jih ne spoštuje. Enakih slučajev je mnogo, ker le poštene in odkrite učitelje spoštuje ljudstvo — čeprav so napredni! Žirovnika so spoštovali, Bajca pa ne! Ne moremo pomagati in tudi vaše psovke ne bodo!

—r— **Politiški bojkot proti liberalcem** je sklenil izvrševalni odbor klerikalne stranke v Ljubljani. Ta bojkot si misli dr. Krek — kakor poroča „Slovenec“ — takole: „Politično moč imamo mi v rokah, in to še enkrat slovesno poudarjam, to politično moč bomo brezobzirno rabili brez vsakega ozira na vsako osebo, naj bo kar hoče. Ako hoče večina ljubljanskih deželnozborskih volilcev izvoliti liberalnega poslanca, ga bo imela, ampak njegov glas v deželnem zboru se ne bo nikdar poslušal, ne v deželnem zboru in ne v deželnem odboru in tudi v državnem zboru ne, v kolikor bomo imeli oblast to preprečiti. Zato je izvršilni odbor S. L. S. sklenil politični bojkot. Mi se z liberalci nič več ne menimo o javnih zadevah naše dežele. Našim ljudem bomo radi ustregli, liberalcem sploh ne.“ — Tak bojkot proglašja dr. Krek, katoliški duhovnik!

—r— **Razbojniško razpeložen filozof je dr. Krek.** V nedeljo, dne 14. t. m., je imel v Ljubljani v „Unionu“ shod, na katerem je tako razbojniško hujskal klerikalce na naprednjake, da je moralo državno pravdnstvo cele dele njegovega v „Slovenec“ priobčenega govora zapleniti. Klerikalne bataljone obljublja privedi nad naprednjake, da jih prevzame tak strah, „da bodo imeli zavese na svojih oknih ter da se bodo skrivali po luknjah in kotih, kjer sicer prebivajo njihovi psi...“ Če bi šlo po njegovem, bi zadivljalo po Sloveniji me-sarsko klanje... Tako „učí“ ljudstvo katoliški duhovnik, semeniški profesor Krek, tisti duhovnik, ki je sezidal znani „pons asinorum“ in ki je učitelje prispejal s psi za plotom. Torej ima posebno rad živali in bi šodil bolj v menažerijo nego v semenišče ali v parlament!

Štajerske vesti.

—š— **Iz Središča** nam pišejo: Tukajšnja 6. razrednica priredi v nedeljo dne 27. majnika t. l., v šolskih prostorih v Središču tretji roditeljski se-stanek, pri katerem predava gosp. dr. Anton Schwab iz Celju o prvi pomoči pri nezgodah in pa o pomenu domačih zdravil. Začetek ob 4. uri popoldne.

Splošni vestnik.

Iz Ljubljane. Okrajna učiteljska konferenca za slovenske

ljudske šole je bila dne 18. maja. Iz poročila g. nadzornika A. Maierja posnamemo, da pohaja ljubljanske šole 5738 otrok. Materni jezik je pri 81% slovenski, pri 19% pa nemški. Na Prulah se odpreta jeseni četrta mestna deška ljudska šola. Prihodnje šolsko leto se odpreta tudi pomozni razredi za duševno manj razvite otroke in vsled sklepa c. kr. mestnega šolskega sveta se odpreta jeseni tudi tretji mestni otroški vrtec. Učni uspehi v obeh otroških vrtech so povoljni, v enem jako izvrstni; vendar je treba otroške vrte v toliko preosnovati, da se ustanove otroška zavetišča. Za zanemarjeno mladino je v salezijanskem zavodu prav dobro preskrbljeno. Društvo za varstvo otrok in mladinsko oskrb je izročilo letos 33 zanemarnjenih otrok v salezijanski zavod. To društvo je vredno vsestranske podpore. V gluhonemnici so se dosegli prav dobri uspehi. Šolski obisk na ljubljanskih šolah je naravnost uzoren, kar je zasluža šolskega poročevalca, g. svetnika Laha. Šolska oblastva delujejo z vso silo na razvoj šolstva, a to se bo pa doseglo šele tedaj, kadar bo gmotno stanje učiteljstva tako, da se ne bo treba pehati za postranskimi zaslužki. Izdatki za šolstvo in učiteljstvo so najboljše naložen kapital! (Dobro!) Delovanje obeh šolskih zdravnikov se je pokazalo kot jako koristno. Preiskala sta 652 otrok prvih razredov. Pri 87% je bil duševni razvoj normalen, pri 11% je pa zaostal; 2% je bilo slaboumih. Teselni razvoj je bil pri 25% dober, pri 60% zadosten, pri 15% pa slab. Največji učenec prvega razreda je bil visok 135 centimetrov, najmanjši pa 96 cm. Najtežji učenec je tehtal 30 kg, najmanjši pa 16 kg. Zobe je negovalo 60%, zanemarnjenih jih je pa 40%. Bahitičnih je bilo 147 otrok in zakrivljeno hrbtenico je imelo 87 otrok. Slabokrvnih je bilo 20%, škrofuloznih pa 12%. Vid in sluh sta bila pri 90% normalno razvita. 180 otrok je imelo bolezen v vratu in v grlu. — Zdravnika sta preiskavala tudi otroke višjih razredov. Šolska zdravnik sta izprožila misel za otroško gledališče na prostem. Učiteljstvo vzgaja mladino versko-nravno. Disciplina je dobra. Razen ene imajo vse šole lepe zbirke učil. Učni uspehi so povoljni, prav povoljni in tudi izvrstni. Prosto spise kaže prav lepe uspehe. Naloge so skrbno popravljene. V lepopisju se kaže očividni napredek. Učna metoda zasluži popolno priznanje. — Poročilo nadzornikovo je bilo sprejeto z odobravanjem. Nato je poročala gđ. Ana Lebarjeva o vzgoji duševno manj razvitih otrok in o učnem načrtu za pomožne razrede, kar je učiteljstvo brez debate vzelo na znanje. Lepo uspelo konferenco je zaključil predsednik s trikratnim slava na presvitelega cesarja; učiteljstvo se je z navdušenjem pridružilo temu pozivu.

Redar in učitelj. Prijatelj nam piše: V „Slov. Narodu“ od 18. maja t. l., št. 115, čitam na peti strani sledeči razglas: Županstvo na Bledu razpisuje službo redarja v. Plača mesečno K 110—; redarska oprava in stanovanje prosto. — Učitelji z maturo in izpitom usposobljenosti, oglasite se! — Brez komentarja!

Opozarjamo na današnji razpis mesta suplenta na deški meščanski šoli v Krškem. Mesto je razpisano za prvo stroko, to je za nemški in slovenski jezik, za zemljepis in zgodovino. Pri naših slabih plačah so še plače na meščanski šoli v Krškem najbolj ugodne.

Listnica uredništva.

Nova štifta: Porabimo čimprej! Pozdrav! — Sv. Primož: Prosimo potrpljenja! Na podlagi podatkov moramo sami sestavljati poročila. Ali bi ne bilo na vse strani bolje, da storite to sami? Prosimo! — K.: Nekrolog prihodnjč. Poslali ste namreč tak rokopol, da ga moramo študirati in prepisati, sicer se nam stavej upro! Prihodnjč ne bomo s takim delom več trtili časa.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 603. Kranjsko. 1—1
Za novo IV. mestno deško ljudsko šolo na Prulah se vsled naročila c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 16. maja t. l. pod št. 2854 v stalno popolnitev razpisuje nanovo ustanovljeno mesto nadučitelja s sistemiziranimi službenimi prejemki. Prosilci za ozuščeno službeno mesto naj svoje pravilno opremljene prošnje po predpisani službeni poti vlagajo pri predsedstvu c. kr. mestnega šolskega sveta najkasneje do 20. junija t. l. Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri od-daji službe ne bodo upoštevale. C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 20. maja 1911.

Št. 1526. 1—1
V novomeškem šolskem okraju se razpisujejo v stalno nameščenje naslednja učiteljska mesta:
1. nadučiteljski službi na dvorazrednicah v Am-brusu in St. Petru ter nadučiteljska služba na trirazrednici v Mirni peči;
2. učiteljske službe na enorazrednicah v Ajdovcu, Dolnjem Kartelju in Zvirčnem ter eno učno mesto na štirirazrednici na Mirni za moške prosilce;
3. po eno učno mesto za ženske prosilke na štirirazrednici v Trebnjem in na dvorazrednicah v Am-brusu in Dobrničah.

Pravilno opremljene prošnje za katero teh učnih mest, naj se službenim potom semkaj vlagajo do 17. junija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 15. maja 1911.

Št. 1237. 1—1
Na štirirazredni ljudski šoli v Mokronogu se raz-pisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 20. junija 1911. Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z dr-zjavno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 20. maja 1911.

Št. 1006. 1—1
Na deški meščanski šoli v Krškem se razpisuje mesto suplenta za učne predmete prve stroke. S tem mestom je zvezana nagrada 1200 K za prosilce z zrelostnim izpričevalom, ter 1400 K ozi-roma 1600 K za prosilce, ki so usposobljeni za ljudske oziroma meščanske šole. Pravilno opremljene prošnje je tuuradno vlagati do 18. junija 1911. C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 12. maja 1911.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Kdo ima Pleteršnikovega slovarja 5. sešitek prvega zvezka? (Od 321. do 401. strani.) —

Ponudbe z navedbo cene sprejema uredništvo „Učit. Tov.“

Obvestilo!

Ravnokar je prispelo 500 kamgarn modnih oblek za gospode od K 10— naprej.

Dobro nakup brez konkurence.

Damska konfekcija

kakor krila in bluze po priznanih nizkih cenah.

„Agleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo

stekla, porcelana, svetilk, okviror, šip itd. Tintinke za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne pokizkušnje. — Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Iv. Bonač
v Ljubljani

priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebin, kartonažno tovarno, knjigoveznico.